

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De impact van mentale moeilijkheden op familierelaties volgens de contextuele therapie

De impact van mentale moeilijkheden op familierelaties volgens de contextuele therapie

Masterclass door Catherine Ducommun-Nagy, georganiseerd door de Academie voor Contextueel Werk
[Antwerpen, 27 november 2024]

Kristien Schoevaerts

Op 27 november 2024 organiseerde de Academie voor Contextueel Werk een boeiende masterclass, gegeven door Catherine Ducommun-Nagy. Zij is expert in familie- en relatietherapie en is samen met haar inmiddels overleden echtgenoot Iván Bös-zörményi-Nagy grondlegger van de contextuele psychotherapie. In deze masterclass benadrukte Ducommun-Nagy de diepgaande invloed van mentale gezondheidsproblemen op de dynamiek binnen gezinnen en hoe de contextuele therapie een weg naar herstel kan aanreiken.

Het centrale uitgangspunt van contextueel denker Ducommun-Nagy is dat mentale problemen niet losstaan van de relaties waarin ze zich voordoen. Psychische aandoeningen, zo benadrukte ze, gaan verder dan de individuele symptomen. Ze zijn geen opzichzelfstaande entiteiten, maar hebben zowel oorsprong in als invloed op het hele gezins- en sociale netwerk. Psychische aandoeningen verstoren fundamenteel de balans binnen gezinnen en families, en symptomen en gedragingen worden op hun beurt sterk beïnvloed door de interacties binnen systemen. ‘Destructieve aanspraak’ en ‘parentificatie’ kunnen op die manier intergenerationele schade toebrengen. Er ontstaat onbewust verlangen om compensatie of gerechtigheid te ontvangen voor persoonlijke relationele schade die is geleden. Een kind dat bijvoorbeeld niet gezien is geweest voor

het ‘geven’ aan de ouder door voor hem te zorgen toen die depressief was, zal alsnog onbewust voelen dat zorg hem toekomt. Hij kan deze zorg dan onbewust verlangen van zijn eigen kinderen, waarmee onbedoeld de fakkel van parentificatie wordt doorgegeven. Het spreekt voor zich dat de intergenerationele relationele schade op die manier in stand wordt gehouden. Dit heeft niet alleen invloed op het welzijn van dit ene kind, maar, indien langdurig aanwezig en niet hersteld, evenzeer op toekomstige generaties. Ducommun-Nagy benadrukte dat het belangrijk is om deze dynamieken en loyaliteiten te erkennen en zichtbaar te maken in de begeleiding om op die manier relationeel vertrouwen te kunnen herstellen. De vijf dimensies van de contextuele therapie, te weten de feiten, de individuele psychologie, de interactionele transacties, de relationele ethiek en de ontische dimensie, bieden in therapie een houvast om mentale gezondheidsproblemen en familierelaties, die elkaar wederzijds beïnvloeden, te behandelen.

Ducommun-Nagy ging dieper in op het concept ‘relationele onrechtvaardigheid’. Ze maakte een duidelijk onderscheid tussen ‘relationeel’ en ‘situationeel onrecht’. Relationeel onrecht, wat in vroegere publicaties de term *retributief onrecht* kreeg, is onrecht binnen relaties dat dient te worden hersteld door de betrokkenen zelf, zoals het effect van een psychische ziekte bij een van je ouders. Onder ‘situationeel onrecht’, wat eerder benoemd werd als *distributief onrecht*, vallen gevoelsmatig minder persoonlijk toe te wijzen levensgebeurtenissen die iemand overkomen, zoals natuurrampen. In dit geval is niemand daadwerkelijk verantwoordelijk voor het verlies, maar wordt het niet minder als onrecht ervaren. Het specifieke bij mentale moeilijkheden binnen een gezin of familie is dat er sprake is van beide vormen van

onrecht. Het situationele ligt hem namelijk in de niet te controleren biologische component die vaak aanwezig is bij psychische aandoeningen. Deze genetische belasting kan ook bij de ouder die de psychische ziekte doormaakt diepe gevoelens van onrecht, eenzaamheid en machteloosheid teweegbrengen. Dit (h)erkennen en doorvoelen kan een grotere mildheid naar zichzelf én anderen in gang zetten, en ook dus ook tot (relationeel) herstel leiden.

Als laatste gaf Ducommun-Nagy contextuele handvatten naar herstel toe. Een belangrijk doel in de behandeling van mentale problemen is het herstellen van de dialoog binnen het gezin. Dit houdt in dat zowel ouders als kinderen de ruimte krijgen om hun gevoelsmatige perspectieven te delen zonder dat de kwetsuren die zijn geleden worden geminimaliseerd. In een therapeutisch traject is daarbij de *meerzijdig partijdige* empathische houding van de hulpverlener heel belangrijk. Enkel vanuit deze therapeutische zijnshouding kan de dialoog draagvlak vinden. Het gaat dus niet om een gelijkmatige spreekruimte maar om een empathisch platform waarin iedereen zich te allen tijde gezien en gehoord voelt, ongeacht hun rol in de problematiek. Enkel als iedereen aanwezig kan zijn vanuit zijn waarheid, ontstaat er

ruimte voor wederzijdse erkenning van de kwetsuren die binnen het gezin zijn geleden. Zo kunnen de balans en rechtvaardigheid binnen een systeem hun weg vinden naar herstel.

Ducommun-Nagy bood met deze masterclass contextuele therapie een hoopvolle kijk op herstel binnen gezinnen en families door actief te werken met de relationele balans van geven en ontvangen. Het beeld van de 'individuele zieke' lijkt nog te leven in onze maatschappij. Echter, menselijk lijden (ont)staat nooit op zich, het is een systemisch gegeven. Een psychische ziekte wordt vanuit de contextuele bril niet zuiver gezien als een bron van leed in familiesystemen, en aldus behandeld. In plaats daarvan wordt het benaderd als een kans om familiebanden te herstellen en versterken. Wat deze masterclass me gaf was hoop voor duurzaam herstel binnen families, en dit dankzij de kracht van de contextuele dialoog.

Kristien Schoevaerts is klinisch psycholoog, contextueel psychotherapeut en systemisch supervisor, werkzaam in Groepspraktijk De Boom. E-mail: kristien.schoevaerts@praktijkdeboom.be

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312025037002008>